WIKIPEDIA

Syrjensk

Syrjensk (også kalt **komi**) er et permisk språk i den uralske språkfamilien som snakkes i Komi i Russland, hvor det er offisielt sammen med russisk. Det snakkes også i områder som tilgrenser Komi, særlig i Nenetsia og Arkhangelsk oblast. Det er også en komiminoritet i Murmansk oblast, de er etterkommere etter komier som vandra dit over isen til Kola-halvøya på slutten av 1800-tallet.

Syrjensk	
Brukt i	Russland
Region	Komi
Antall brukere	262 200[1]
Lingvistisk klassifikasjon	Uralsk Permisk Komi **Syrjensk**
Skriftsystem	Det kyrilliske alfabetet
Offisiell status	
Offisielt i	Komi (Russland)
Språkkoder	
ISO 639-1	kv
ISO 639-2	kom
ISO 639-3	kpv

 Wikipedia på syrjensk
Portal: Språk

Innhold

Skriftspråk

Syrjensk blir skrevet med det kyrilliske alfabetet, med tilleggsbokstavene **I**, **i** (ikke-palataliserende [i]) og **Ӧ**, **ӧ** (schwa).

Skriftspråket for syrjensk har en interessant historie som skiller det fra alle andre uralske språk. Det første skriftsystemet var abur, laga på 1300-tallet av misjonæren Stefan av Perm. Alfabetet minner til en viss grad om kyrillisk og gresk, men er et selvstendig alfabet med bokstaver som ikke finnes i andre skriftsystemer. Hvis vi ser bort fra noen korte tekster på ungarsk var syrjensk det første uralske språket som ble skriftfesta, mer enn to hundre år før de uralske språka i vest, og mer enn hundre år før andre uralske språk i Russland. Abur blir nå inkludert i Unicode, i Plan 1 for historiske skriftsystemer.[2]

På 1500-tallet ble abur erstatta av kyrillisk. Den komiske nasjonalskalden Ivan Kuratov (1839–1875) så på syrjensk som et isolerende språk på linje med kinesisk, og ville endre rettskrivinga drastisk, men fikk ikke gjennomslag for synet sitt. Etter oktoberrevolusjonen ble syrjensk skrevet med det såkalte Molodtsov-alfabetet i en kort periode, før det i tråd med den bolsjevikiske politikken gikk over til det latinske alfabetet. Etter politikkomlegginga i 1935 gikk de tilbake til det kyrilliske alfabetet.

Fonologi

Syrjensk har sju vokaler, vist med bokstaver fra rettskrivinga og IPA-symbol. Lengde er ikke distinktiv.

	Fremre	Midtre	Bakre
Høy	⟨и⟩ [i]	⟨ы⟩ [ʉ]	⟨y⟩ [u]
Midtre	⟨e⟩ [e]	⟨ö⟩ [ə]	⟨o⟩ [o]
Lav		⟨a⟩ [a]	

Morfologi

Substantiv

Syrjensk har et rikt kasussystem, med følgende kasus:

- Nominativ
- Akkusativ
- Genitiv
- Ablativ
- Dativ
- Komitativ
- Konsekutiv
- Karitiv
- Instrumental
- Illativ
- Inessiv
- Elativ
- Prosekutiv
- Transitiv
- Terminativ
- Approksimativ
- Egressiv

Adjektiv

Adjektivene i syrjensk blir bøyd i grad, med komparativsuffikset -*džʉk*, og superlativpartikkelen *med*, f.eks. *bur* «god», *burdžʉk* «bedre», *med bur* «best». I predikativ samsvarer adjektivet med substantivet i tall, med suffikset -*əś*. Som attributt er det ubøyelig, men brukt som substantiv blir de bøyd som substantiv, i kasus, antall og possessiv (*tom* «ung», *tomjas* «de unge»). Partisipp blir brukt adjektivisk.

Verb

I syrjensk blir verba bøyd i person, tall (entall og flertall), tid (presens, preteritum og futurum).

Negasjonsverbet blir bøyd i tid, som i samiske språk.

Språkhistorie

Syrjensk tilhører de permiske språka, og utgjør en egen gren av denne språkgruppa sammen med komipermjakisk. Den andre grenen er udmurtisk, som snakkes lenger sør, og lenge har blitt påvirka av tyrkiske språk.

Røttene i de fleste uralske ord er av forma CVCV, som i finsk *suoni* «blodåre». I syrjensk har disse ofte gjennomgått apokope, siste vokal er borte, som i syrjensk *sən*. En annen språklig endring er at *l* i slutten av ord har blitt til *v*, slik at ordet for «språk», som på finsk er *kieli*, på syrjensk er *kʉv*.

Morfologien til syrjensk og komipermjakisk vokser; de har fått flere nye kasus de siste tusen åra.

Referanser

1. ^ Ethnologues tall fra 1993 (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=kpv)
2. ^ Unicode-forslag for inklusjon av abur (http://std.dkuug.dk/JTC1/SC2/WG2/docs/n1947.pdf)